

RESEARCH BRIEF 5

Van Elsen, J., Appels, L., Gijsen, M., De Maeyer, S. & Van Petegem, P.

SAMENHANG TUSSEN BELEIDSVOEREND VERMOGEN VAN SCHOLEN EN
LEERLINGENPRESTATIES

- >> Er kon geen direct verband worden vastgesteld tussen het beleidsvoerend vermogen van scholen en de prestaties van leerlingen.
- >> Directieleden en beleidsondersteuners hebben een andere kijk op het beleidsvoerend vermogen van hun school dan leerkrachten.
- >> De grootste verschillen tussen scholen in beleidsvoerend vermogen situeren zich op het vlak van communicatie en gedeeld leiderschap. Deze dragers worden beschouwd als kernfactoren en noodzakelijke voorwaarden voor een beleidseffectieve school.

NOOT VOOR DE KRITISCHE LEZER

In deze research brief wordt regelmatig gesproken over **significante effecten**. Het is belangrijk om op te merken dat de afwezigheid van een significant effect of samenhang niet noodzakelijk betekent dat de onderzochte variabele er niet toe doet. Het betekent enkel dat we op basis van de secundaire analyses van de TIMSS data de nulhypothese (de aanname dat er geen effect is) niet kunnen verwerpen.

INLEIDING

>> Vlaamse scholen beschikken over een relatief grote autonomie om de kwaliteit van het onderwijs te bewaken (Valcke & Standaert, 2020; Vanhoof & Van Petegem, 2017). De overheid legt minimumdoelstellingen op en ziet toe op de kwaliteit van het onderwijs via inspecties. De besluitvaardigheid van scholen hangt af van hun beleidsvoerend vermogen. Beleidsvoerend vermogen wordt omschreven als:

[...] de mate waarin een school de haar beschikbare beleidsruimte succesvol aanwendt om te komen tot een voortdurend proces van behouden en veranderen van haar functioneren met als doel het verbeteren van haar onderwijskwaliteit en het bereiken van de haar opgelegde en eigen doelen (Vanhoof & Van Petegem, 2017, pp. 18-19)

Dit onderzoek richt zich op de vraag of en in welke mate beleidsvoerend vermogen van scholen samenhangt met leerlingprestaties. Hiervoor werd gebruik gemaakt van de publiek toegankelijke TIMSS-data en gegevens van een

bijkomend onderzoek rond beleidsvoerend vermogen van scholen.

TIMSS

Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS) is een internationaal vergelijkend onderzoek dat de

SAMENVATTING

Vlaamse scholen beschikken over een relatief grote autonomie. De mate waarin scholen erin slagen de beschikbare beleidsruimte te benutten, verschilt. Om de samenhang na te gaan tussen beleidsvoerend vermogen van scholen en de prestaties van leerlingen, werden de data van TIMSS 2019 gekoppeld aan de gegevens uit de vragenlijst beleidsvoerend vermogen die werd afgenomen bij 1696 personeelsleden uit 77 scholen. Door crossvalidering werd de validiteit en betrouwbaarheid van de vragenlijst nagegaan en het model verfijnd. Uit de analyses van de antwoorden op de vragenlijst blijkt dat schooldirecteuren en beleidsondersteuners of coördinatoren een ander beeld hebben van het beleidsvoerend vermogen van hun school dan leerkrachten. Multilevelanalyses tonen aan dat er geen direct verband is tussen beleidsvoerend vermogen van scholen en prestaties van leerlingen.

prestaties wiskunde en wetenschappen meet van leerlingen uit het 4de leerjaar. Het internationale karakter van TIMSS maakt het mogelijk de prestaties van Vlaamse leerlingen te vergelijken met de prestaties van leerlingen uit de 63 andere deelnemende landen of regio's. Het cyclische karakter van TIMSS maakt het mogelijk om trends in de leerlingprestaties te onderzoeken. In totaal namen 4655 Vlaamse leerlingen uit 147 scholen, verspreid over alle Vlaamse provincies deel aan TIMSS 2019. Alle leerlingen vulden één van de 14 toetsboekjes in met opdrachten over wiskunde en wetenschappen. Daarnaast vulden leerlingen, ouders, leerkrachten en de directie van de school een vragenlijst in. De gegevens uit het TIMSS-onderzoek zijn publiek beschikbaar via de website van de *International Association for the Evaluation of Educational Achievement* (IEA) (<https://timss2019.org/international-database>). Deze database bevat anonieme gegevens over de prestaties van leerlingen, leerlingenkenmerken, hun thuiscontext, les- en klaspraktijken en de schoolcontext.

Meer informatie vind je in het [Vlaams TIMSS-rapport](#).

VRAGENLIJST BELEIDSVOEREND VERMOGEN

Aan de scholen die werden geselecteerd voor deelname aan TIMSS werd gevraagd om ook deel te nemen aan het onderzoek rond beleidsvoerend vermogen. Hiervoor werd gebruik gemaakt van de vragenlijst beleidsvoerend vermogen die werd ontwikkeld door Van Petegem et al. (2004) in het kader van een onderzoek naar het zelfevaluerend en beleidsvoerend vermogen van scholen. De vragenlijst is opgebouwd rond acht dragers.

DOELTREFFENDE COMMUNICATIE verwijst naar de mate waarin formele en informele communicatie-initiatieven voorzien in de informatiebehoeften en de wens tot wederzijdse beïnvloeding en coördinatie.

GEDEELD LEIDERSCHAP verwijst naar de deelname van het schoolteam aan de besluitvorming op school.

GEÏNTEGREERD BELEID verwijst naar de afstemming van de verschillende beleidsdomeinen binnen het bredere schoolbeleid.

GEZAMENLIJKE DOELGERICHTHEID verwijst naar de mate waarin er een algemeen aanvaarde visie is die richting geeft aan het werk van verschillende belanghebbenden.

INNOVATIEF VERMOGEN verwijst naar de mate waarin de school openstaat voor innovaties, naar de manier waarop zij met veranderingen omgaat en innovaties met succes weet te implementeren.

ONDERSTEUNENDE RELATIES verwijst naar de mate waarin de professionele en persoonlijke relaties tussen leden van het schoolteam als ondersteunend worden ervaren.

REFLECTIEF VERMOGEN verwijst naar de mate waarin de school initiatieven neemt om de sterke en zwakke punten in haar eigen functioneren vast te stellen.

RESPONSIEF VERMOGEN verwijst naar de mate waarin de school openstaat voor en in staat is te reageren op externe eisen en verwachtingen.

Elke drager werd vertaald naar 10 stellingen. De vragenlijst bestaat zo uit 80 vragen verspreid over de acht dragers van beleidsvoerend vermogen. Aan de deelnemers werd gevraagd om elke stelling voor hun school te beoordelen op een 5-puntsschaal van *helemaal oneens* tot *helemaal eens* met een neutrale antwoordoptie *noch oneens/noch eens*. Alle leden van het pedagogische team van de school (leerkrachten, zorgleerkrachten, (zorg)coördinatoren, beleidsondersteuners en directieleden) werden uitgenodigd deel te nemen aan het onderzoek.

STEELPROEF

In totaal vulden 1696 personeelsleden uit 77 scholen de vragenlijst in. Van de deelnemende scholen vulde gemiddeld 76.11 % van de personeelsleden de vragenlijst in. De meeste respondenten waren leerkrachten (71.15 %), gevolgd door zorgleerkrachten (8.44 %) en beleidsondersteuners of zorgcoördinatoren (6.37 %). Voor 64 scholen vulden ook één of meerdere directieleden de vragenlijst in.

METHODE

Om de samenhang tussen beleidsvoerend vermogen van scholen en de prestaties van leerlingen voor wetenschappen en wiskunde te onderzoeken, werden de data van TIMSS 2019 gekoppeld aan de gegevens uit de bevraging rond beleidsvoerend vermogen van scholen. In een eerste fase werd de validiteit en betrouwbaarheid van de vragenlijst gecontroleerd. Vervolgens werden op basis van de antwoorden op de vragenlijst schoolscores berekend die werden gekoppeld aan de leerlingendata van TIMSS. Ten slotte werd de samenhang tussen beleidsvoerend vermogen van scholen en de prestaties van leerlingen nagegaan.

VALIDERING VRAGENLIJST. Om uitspraken te doen over het beleidsvoerend vermogen van scholen werd eerst de validiteit en betrouwbaarheid van de vragenlijst nagegaan. Validiteit verwijst naar de mate waarin theorieën en wetenschappelijke vaststellingen de interpretaties op basis van de scores ondersteunen. Betrouwbaarheid verwijst naar de mate waarin de resultaten herhaalbaar zijn wanneer gebruik gemaakt zou worden van een andere steekproef. De validiteit van de vragenlijst werd nagegaan door crossvalidering. Hierbij wordt de dataset willekeuring in twee gesplitst. Met een exploratieve factoranalyse (EFA) op basis van de eerste helft van de data werd het model verfijnd. Het aantal items (stellingen) werd hierbij gereduceerd. Sommige items bleken immers niet goed bij hun drager te passen of leverden geen accuratere scores op. De drager geïntegreerd beleid bleek niet goed gemeten te kunnen worden met de vragenlijst en verdween uit het model. De drager responsief vermogen viel bij de factoranalyse uiteen in twee delen: responsiviteit tegenover ouders en responsiviteit tegenover (veranderingen in) de samenleving. Het nieuwe model werd vervolgens

getoetst met een confirmatieve factoranalyse (CFA). Alle schalen bleken eendimensionaal en intern consistent (Cronbach's alfa $> .70$). De onderlinge overeenstemming tussen personeelsleden van eenzelfde school was voldoende groot om vanuit de individuele scores schoolscores te berekenen.

Meer informatie vind je in het Compendium [Link].

SCHOOLScores. Voor elke drager van beleidsvoerend vermogen werd een schoolscore berekend. Deze schoolscore is het gemiddelde van de scores die de respondenten van de respectievelijke scholen gaven op de stellingen.

MULTILEVELANALYSE. Door de schoolscores te koppelen aan de TIMSS-database kan worden nagegaan in hoeverre het beleidsvoerend vermogen van scholen samenhangt met prestaties wiskunde en wetenschappen van leerlingen, rekening houdend met leerlingkenmerken (geslacht, sociaaleconomische situatie en thuistaal) en schoolkenmerken (schoolgrootte en gemiddelde sociaaleconomische status van de leerlingenpopulatie). Dit gebeurt door middel van multilevelanalyse. Multilevelmodellen zijn gepast omdat leerlingen 'genest' zijn in scholen. Leerlingen uit eenzelfde school gelijken doorgaans meer op elkaar dan leerlingen uit verschillende scholen. Dit heeft onder meer te maken met voorkeuren van ouders en leerlingen bij de keuze van een school en socialisatieprocessen die plaatsvinden op school. Voor dit onderzoek werden bovendien data verzameld op twee verschillende niveaus: het niveau van de leerling (TIMSS) en het niveau van de school (vragenlijst beleidsvoerend vermogen). De manier waarop de steekproef werd getrokken is ook van belang. Leerlingen werden immers geselecteerd op basis van de school waarin ze zitten. Multilevelanalyses maken het bovendien mogelijk om (a) de samenhang tussen de dragers van beleidsvoerend vermogen van scholen en de prestaties van leerlingen na te gaan, (b) rekening te houden met de school van de leerling en (c) te controleren voor leerlingkenmerken en schoolkenmerken.

RESULTATEN

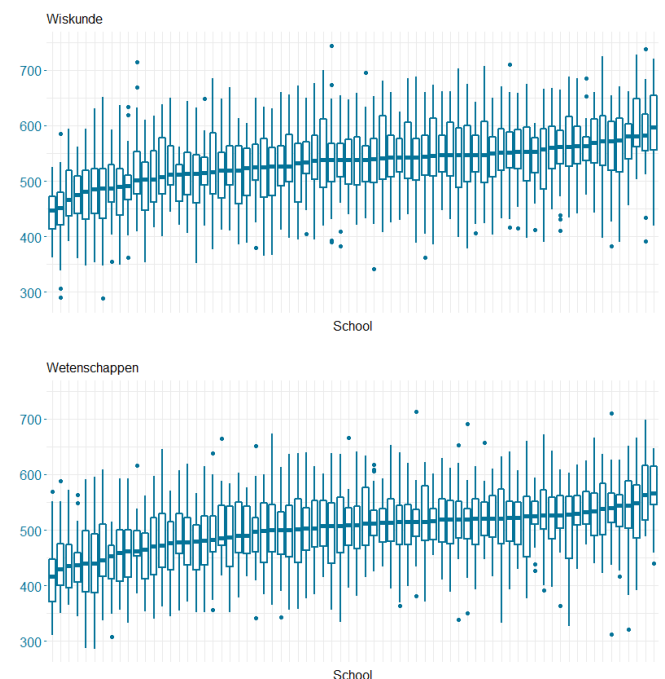
SCHOLEN DOEN ER TOE. De prestaties van leerlingen verschillen zowel tussen als binnen scholen. **Figuur 1** toont de spreiding van de prestaties van leerlingen voor wiskunde en wetenschappen per school. De donkerblauwe stip in het midden van elk staafje is de mediaan. De bolletjes boven en onder de verticale lijnen zijn leerlingen die in vergelijking tot hun jaargenoten van dezelfde school uitzonderlijk hoog of laag scoorden.

Voor wiskunde kan ongeveer 15 % van de verschillen in scores tussen leerlingen worden toegeschreven aan de school waarin de leerlingen zitten. Voor wetenschappen is dat ongeveer 18 %. Een deel van deze verschillen is toe te schrijven aan contextfactoren zoals verschillen in de leerlingenpopulatie tussen scholen. Wanneer we rekening houden met de sociaaleconomische achtergrond van de leerlingen, is nog een kleine 9 % van de verschillen in scores voor wiskunde en 11 % van de verschillen voor wetenschappen toe te schrijven

aan de school. Dit betekent dat de school waarin de leerlingen zitten een (weliswaar beperkte) invloed heeft op de prestaties van leerlingen.

HET BELEIDSVOEREND VERMOGEN VAN SCHOLEN. Analyse van de schoolscores leert dat er redelijk grote verschillen bestaan in het beleidsvoerend vermogen van scholen. **Tabel 1** toont beschrijvende statistieken van de schoolscores voor de verschillende dragers van beleidsvoerend vermogen. Opvallend zijn de relatief lage scores voor doeltreffende communicatie en gedeeld leiderschap. Slechts 11 scholen (15.28 %) scoren goed (schoolscores ≥ 4) op doeltreffende communicatie en 10 scholen (13.89 %) scoren goed op gedeeld leiderschap. Een school scoorde amper 1.66 op doeltreffende communicatie en 1.28 op gedeeld leiderschap. Doeltreffende communicatie en gedeeld leiderschap zijn ook de dragers met de meeste 'onvoldoendes' (schoolscores < 3) en de grootste spreiding in de scores.

FIGUUR 1 SPREIDING VAN DE PRESTATIES VAN LEERLINGEN PER SCHOOL

DOELTREFFENDE COMMUNICATIE. Uit de analyses blijken grote verschillen in (gepercipieerde) doeltreffendheid van de communicatie tussen scholen. Van Petegem et al. (2004) beschouwen doeltreffende communicatie, samen met gedeeld leiderschap en ondersteunende relaties, als kernfactoren en noodzakelijke voorwaarden voor een beleidseffectieve school. De huidige analyses tonen aan dat doeltreffende communicatie inderdaad sterk samenhangt met de andere dragers van beleidsvoerend vermogen en voornamelijk met gedeeld leiderschap ($r = 0.64$). Een goede communicatie kan worden beschouwd als een fundament voor een effectief, gedeeld en geïntegreerd schoolbeleid. Toch zien we dat de communicatie in een aantal scholen schort. Ongeveer 16 % van de respondenten geeft zijn of haar school een gemiddelde score lager dan 3 (*oneens* of *helemaal oneens*) op de positief geformuleerde stellingen die te maken hebben met

TABEL 1 BESCHRIJVENDE STATISTIEKEN PER DRAGER VAN BELEIDSVOEREND VERMOGEN (SCHOOLScores)

Dragers van beleidsvoerend vermogen	Min	Max	range	M	SD	Schoolscore < 3 (n)	Schoolscore ≥ 4 (n)
Doeltreffende communicatie	1.66	4.49	2.83	3.57	0.48	7 (9.72 %)	11 (15.28 %)
Gedeeld leiderschap	1.82	4.31	2.49	3.60	0.41	4 (5.56 %)	10 (13.89 %)
Gezamenlijke doelgerichtheid	2.62	4.51	1.89	3.93	0.34	1 (1.39 %)	30 (41.67 %)
Innovatief vermogen	2.55	4.58	2.03	3.96	0.34	2 (2.78 %)	29 (40.28 %)
Ondersteunende relaties	2.84	4.43	1.59	3.79	0.34	1 (1.39 %)	24 (33.33 %)
Reflectief vermogen	2.22	4.26	2.04	3.57	0.32	3 (4.17 %)	2 (2.78 %)
Responsiviteit t.a.v. ouders	2.86	4.41	1.55	3.68	0.29	1 (1.39 %)	7 (9.72 %)
Responsiviteit t.a.v. samenleving	3.05	4.28	1.23	3.91	0.22	0	28 (38.89 %)

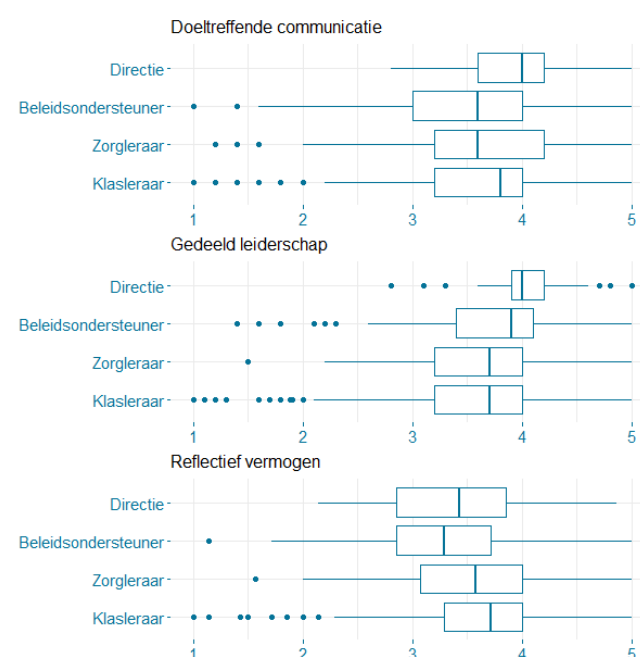
de doeltreffendheid van de communicatie op hun school. Voor een kleine 10 % van de scholen is de gemiddelde schoolscore over alle respondenten en stellingen over doeltreffende communicatie heen lager dan 3.

GEDEELD LEIDERSCHAP. Beleid is een gedeelde verantwoordelijkheid van het hele schoolteam. Net als communicatie wordt gedeeld leiderschap beschouwd als een kernfactor van een beleidseffectieve school (Van Petegem et al., 2004). In slechts een kleine 14 % van de scholen zijn personeelsleden het overwegend eens met de positief geformuleerde stellingen rond gedeeld leiderschap.

BELEIDSVOEREND VERMOGEN EN LEERLINGENPRESTATIES. Uit de multilevelanalyses blijkt dat geen enkele van de dragers van beleidsvoerend vermogen significant samenhangt met de prestaties van leerlingen. De analyses tonen aan dat leerlingenkenmerken zoals het geslacht, de sociaaleconomische situatie en de thuistaal wel een grotere en significante impact hebben op de prestaties. Dit is niet verwonderlijk aangezien leerlingenkenmerken een directe invloed uitoefenen op de prestaties en het effect van schoolkenmerken hooguit indirect is.

VERSCHILLEN IN PERCEPTIES VAN BELEIDSVOEREND VERMOGEN. Hoewel de overeenstemming tussen respondenten voldoende groot is om op basis van de antwoorden van individuele personeelsleden een score te berekenen voor de school, stellen we vast dat er significante verschillen zijn in de percepties van beleidsvoerend vermogen tussen leden van een schoolteam met een verschillende functie. Schooldirecteuren schatten doeltreffende communicatie en gedeeld leiderschap significant hoger in dan leerkrachten. Hetzelfde geldt in mindere mate voor gezamenlijke doelgerichtheid en responsiviteit tegenover ouders. Omgekeerd schatten directeuren het reflectief vermogen van hun school significant lager in dan leerkrachten. Ook respondenten met een beleidsondersteunende of coördinerende functie schatten gedeeld leiderschap, innovatief vermogen, ondersteunende relaties en reflectief vermogen significant anders in dan leerkrachten. **Figuur 2** toont de spreiding van de scores per functie van de respondenten voor drie van de acht dragers (boxplots).

FIGUUR 2 SPREIDING VAN DE SCORES PER FUNCTIE

DUIDING BIJ DE RESULTATEN

De school waarin de leerlingen zitten heeft een beperkte invloed op de prestaties van leerlingen. We konden geen significant verband vaststellen tussen het beleidsvoerend vermogen van scholen en de prestaties van leerlingen. Dit betekent echter niet dat het beleidsvoerend vermogen van scholen er niet toe doet. Het is best mogelijk dat scholen met een eerder zwakke leerlingenpopulatie een sterkere nood voelen om te werken aan hun beleidsvoerend vermogen. Dit kan leiden tot een omgekeerde causaliteit. Op basis van secundaire analyses kunnen we geen uitspraken doen over causaliteit en de richting ervan. De precieze relatie tussen beleidsvoerend vermogen van scholen en prestaties van leerlingen is complex en moeilijk te ontrafelen. De Maeyer et al. (2007) beschouwen schoolklimaat als een tussenliggende variabele tussen leiderschap en prestaties. Chang (2011) toonde aan dat er een verband bestaat tussen gedeeld leiderschap, academisch optimisme van leerkrachten en de prestaties van leerlingen. Leithwood et al. (2020) identificeerden 11 factoren die leiderschap en leerlingenprestaties met elkaar

verbinden, waaronder rationele, emotionele, organisatorische en familiale omstandigheden.

Het beleidsvoerend vermogen van scholen is een noodzakelijke voorwaarde, maar geen garantie voor effectief schoolbeleid. Beleid kan pas effectief zijn wanneer het vertaald wordt naar de praktijk. In de onderwijspraktijk bestaat er een zeker spanningsveld tussen beleid (sturing) en autonomie. Uit onderzoek van Boderé et al. (2018) blijkt de grote hang naar autonomie van Vlaamse leerkrachten. Zeker op het vlak van didactiek wensen leerkrachten geen sterke sturing. Bovendien zegt beleidsvoerend vermogen nog niets over de inhoud van het gevoerde beleid. Het leggen van de juiste prioriteiten en de kennisbasis waarop de beslissingen zijn gestoeld spelen eveneens een belangrijke rol.

AANBEVELINGEN

Voortbouwend op de resultaten van dit onderzoek formuleren we vijf beleidsaanbevelingen.

AANBEVELING 1. STIMULEER DE DIALOOG OVER BELEIDSVOEREND VERMOGEN BINNEN SCHOLEN

Tijdens de validering van de vragenlijst stelden we vast dat er in sommige scholen grote verschillen bestaan in de percepties van het beleidsvoerend vermogen tussen personeelsleden met een verschillende functie binnen de school. Directeurs schatten de effectiviteit van de communicatie en de mate van gedeeld leiderschap significant hoger in dan leerkrachten. Deze twee dragers behoren tot de kern van beleidsvoerend vermogen (Van Petegem et al., 2004) en kunnen sterk worden beïnvloed door het leiderschap van de directeur. Devos et al. (2013) toonden aan dat wanneer directeurs hun leiderschapskwaliteiten hoger inschatten dan hun personeelsleden, dit een negatieve invloed kan hebben op gedeelde besluitvorming, toewijding van leerkrachten en de mate waarin hervormingen worden doorgevoerd. Het is dan ook belangrijk dat schooldirecteurs zich bewust zijn van de verschillen in percepties over het beleidsvoerend vermogen van hun school. De vragenlijst beleidsvoerend vermogen werd ontwikkeld als zelfevaluatie-instrument. Door het beleidsvoerend vermogen van scholen in kaart te brengen en directies te stimuleren hierover in dialoog te gaan met het schoolteam, kunnen sterktes en werkpunten worden vastgesteld en aangepakt. Stilstaan bij het beleidsvoerend vermogen van de eigen school kan tegelijk een reflectiemoment zijn en het reflectief vermogen van het schoolteam versterken. Gezien de significante verschillen in de percepties van directeurs en leerkrachten over het beleidsvoerend vermogen van scholen lijkt het aangewezen om het gebruik van de vragenlijst als intern evaluatie-instrument verder aan te moedigen.

AANBEVELING 2. VERSTERK DE INTERNE (FORMELE EN INFORMELE) COMMUNICATIE

Van Petegem et al. (2004) beschouwen doeltreffende communicatie als één van de kernfactoren en noodzakelijke

voorwaarden voor een beleidseffectieve school. De huidige analyses tonen aan dat doeltreffende communicatie inderdaad sterk samenhangt met de andere dragers van beleidsvoerend vermogen. Tegelijk stelden we vast dat net deze drager in sommige scholen schort. Het versterken van de interne formele en informele communicatie kan de beleidseffectiviteit van scholen ten goede komen.

AANBEVELING 3. LAAT HET HELE SCHOOLTEAM PARTICIPEREN AAN HET SCHOOLBELEID

Beleid is een gedeelde verantwoordelijkheid van het hele schoolteam. Net als communicatie wordt gedeeld leiderschap beschouwd als een kernfactor van een beleidseffectieve school (Van Petegem et al., 2004). De aanwezigheid van beleidsvoerend vermogen betekent nog niet dat dat beleidsvoerend vermogen ook ten volle wordt benut. Om beleidsvoerend vermogen om te zetten naar effectief schoolbeleid moeten de leden van het schoolteam bereid en bekwaam zijn om aan het beleid te participeren en dat beleid uit te voeren. Leerkrachten laten participeren aan het schoolbeleid kan hun bereidheid vergroten om dit beleid effectief in de praktijk om te zetten. In die optiek is het zinvol om te investeren in professionaliseringsinitiatieven die de participatie van leerkrachten kunnen versterken.

AANBEVELING 4. STIMULEER ONDERZOEK NAAR INTERMEDIAIRE FACTOREN TUSSEN BELEIDSVOEREND VERMOGEN EN LEERLINGENPRESTATIES

Met dit onderzoek konden we geen significant effect vaststellen tussen beleidsvoerend vermogen van scholen en leerlingenprestaties. Dit betekent niet noodzakelijk dat er geen invloed is. De relatie tussen beleidsvoerend vermogen van scholen en leerlingenprestaties is indirect. Onderzoek naar de samenhang tussen intermediaire variabelen en leerlingenprestaties kan scholen helpen om bij hun beleidsbeslissingen de aandacht te richten op factoren die er het meest toe doen. Hiervoor kan mogelijk gebruik gemaakt worden van de beschikbare data van de onderwijsinspectie, pedagogische begeleidingsdiensten en CLB's.

AANBEVELING 5. MOEDIG SCHOLEN AAN OM DEEL TE NEMEN AAN GROOTSCHALIG ONDERZOEK

De bereidheid van Vlaamse scholen om deel te nemen aan grootschalig onderzoek is eerder beperkt. Onderzoek wordt door sommige scholen als belastend ervaren. Voor beleidsmakers en onderzoekers is de deelname van scholen aan onderzoek van groot belang om meer inzicht te krijgen in de onderwijsrealiteit in Vlaanderen. Daarom is het wenselijk dat scholen worden aangemoedigd om deel te nemen aan onderzoek.

REFERENTIES

- Boderé, A., Van Gasse, R., Sassenus, S., & Van Petegem, P. (2018). *De leraar in de 21ste eeuw: Een kwalitatief onderzoek naar de bereidheid van leraren om de verwachtingen van de 21ste eeuw te realiseren*
- Chang, I. H. (2011). A study of the relationships between distributed leadership, teacher academic optimism and student achievement in Taiwanese elementary schools. *School Leadership & Management*, 31(5), 491-515.
<https://doi.org/10.1080/13632434.2011.614945>
- De Maeyer, S., Rymenans, R., Van Petegem, P., van den Bergh, H., & Rijlaarsdam, G. (2007). Educational leadership and pupil achievement: The choice of a valid conceptual model to test effects in school effectiveness research. *School Effectiveness and School Improvement*, 18(2), 125-145.
<https://doi.org/10.1080/09243450600853415>
- Devos, G., Hulpia, H., Tuytens, M., & Sinnaeve, I. (2013). Self-other agreement as an alternative perspective of school leadership analysis: an exploratory study. *School Effectiveness and School Improvement*, 24(3), 296-315.
<https://doi.org/10.1080/09243453.2012.693103>
- Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. *School Leadership & Management*, 40(1), 5-22.
<https://doi.org/10.1080/13632434.2019.1596077>
- Valcke, M., & Standaert, R. (2020). *Onderwijsbeleid in Vlaanderen*. Leuven, Belgium: Acco.
- Van Petegem, P., Verhoeven, J. C., Buvens, I., & Vanhoof, J. (2004). *Zelfevaluatie en beleidseffectiviteit in Vlaamse scholen. Het gelijke onderwijskansenbeleid als casus*. Gent, Belgium: Academia Press.
- Vanhoof, J., & Van Petegem, P. (2017). *Doeltreffend schoolbeleid. Praktijkboek beleidsvoerend vermogen in scholen*. Leuven, Belgium: Acco.

NUTTIGE LINKS

Compendium

<https://www.uantwerpen.be/nl/projecten/timss-vlaanderen/studies/2019/>

TIMSS 2019 International Database

<https://timss2019.org/international-database/>

Vlaamse TIMSS 2019-resultaten

<https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/trends-in-international-mathematics-and-science-study-timss>

AANBEVELINGEN

- >> Stimuleer schoolbesturen om hun beleidsvoerend vermogen te evalueren in overleg met alle leden van het pedagogische team.
- >> Ondersteun directieleden en beleidsondersteuners in het versterken van de interne communicatie.
- >> Stimuleer initiatieven om leerkrachten en andere personeelsleden volwaardige deelnemers te maken aan het schoolbeleid.
- >> Stimuleer onderzoek naar intermediaire factoren tussen beleidsvoerend vermogen en leerlingenprestaties.
- >> Moedig scholen aan om deel te nemen aan grootschalig onderzoek.

Deze research brief beschrijft de resultaten van een onderzoek dat werd uitgevoerd door de onderzoeksgroep EduBRON van de Universiteit Antwerpen in opdracht van het Departement Onderwijs & Vorming van de Vlaamse Gemeenschap.

Februari 2022